

Solčave ter se za Savino skozi Iglo podali na Luče in od-
tod skoz Lubno domú.

Janko Vijanski.

Slovanski popotnik.

* „Slov. popotnik“ ne sme prezreti novega natisa slovenske slovnice, ktere ga je pod naslovom „Grammatik der slovenischen Sprache“ izdal častitljivi naš gospod fajmošter Blaž Potočnik. Ker pa je prvi iztis od leta 1849, vpeljan v realne in gimnazijalne šole, dobro znan, ne more tedaj biti naš namen o knjigi, ktera umevno in kratko uči čisto slovenščino tako obširno govoriti kakor se govori od bukev, ktere pridejo vpervič na dan, — le to hočemo povedati, da je slavni gosp. pisatelj marljivo popravljal, kar se mu je zdelo poprave potrebno, in pridno dostavljal, kar je pomina vredno spoznal. Posebne hvale pa je vredno, da je namesto „povest“, ki so bile 1. iztisu za berilo dodane, po Miklošiču dodal „Lautlehre der slov. Sprache“ in pa „Bildungslehre der Nomina“; verhtega pa še zanimivi nauk od „Suffixov“. Ta dokladica, lepo ob kratkem spisana, daje novemu iztisu posebno vrednost za šole in domače berilo. Slovnica se dobiva v založbi gosp. Matija Gerberja v Ljubljani.

* Z začetkom mesca maja bo začel izhajati v Pragi pod vredništvom gospod dr. Franc Ladisl. Rieger-a „Slovník naučný“. Podoben bo v obče znanim konveršacijskim, enciklopedičnim in universalnim slovníkom, razlikoval pa se bo od njih s tem, da bo zložen in vversten po najnovejih potrebah naroda československega. Naučni ali podučni slovník ne bo, kakor so sploh konveršacijski slovníki; ne bo razlagal samo potrebnih znanost o slovstvu, umetništvu in klasičnih ukih, temuč prinašal bo zgodovinsko-politične in modroslovske spise in popise življenja mož, kteri se smejo imenovati cvet česko-slovenskega slovstva.

* „Lipa. Narodni zabavnik“. S tem imenom bo prišel konec tega leta v Budi slovašk almanah na svitlo. Iz predplačilnega lista zvemo, da ga bo izdal gosp. Jož. K. Viktorin v treh oblikah, kterim bo cena od 1 gold. 50 kr. do 3 gold. avstr. veljave.

Dopisi.

Iz Siska 12. aprila. Ker se še vedno ne vé, ali bo mir ostal ali bo vojska, tudi kupčija ne more na dobrih nogah stati. Tudi poslednji teden je bila le srednja in prodanih je bilo samo 2500 vagánov stare pšenice po 4 fl. 10 kr.; 1500 vagánov nove po 3 fl. 90 do 95 kr.; 500 vag. stare soršice po 2 fl. 95 kr.; 1200 vag. sirmske turšice po 2 fl. 26 kr., 500 vag. nove bosniške turšice po 1 fl. 73 kr.; 1000 vag. ovsa po 1 fl. 58 kr. nov. dn., 10. t. m. je prišel že tako zaželjeni dež in je setvam kaj dobro teknil.

Iz Medvod. * Rudnik v Knapovšah ima že svinca na kupe. 160 centov lepega blaga, kteri je nek še bolje memo beljaškega, je že za prodaj pripravljenega. Dobro srečo!

Iz Ljubljane. Dela, s kterimi se imajo ljubljanskemu mahu (morast) vprihodnje odverniti povodnje in mu do dobrega vzeti močirnost, se bližajo svojem začetku. Stroški tistih del in naprav, s kterimi se ima prav za prav močvirje na suho djati, so prerajtani na 206,358 gold. 38 kr. star. dn. Cesar so milostljivo dovolili, da dve tretjini teh stroškov, to je, 137,572 gold. 25 kr. imajo deželni zaklad (Landesfond), ljubljansko mesto in pa posestniki mahú na-se vzeti, ostalih 68,786 gold. 13 kr. imate plačati cesarska davkova in cestna dnarnica, in tistih 71,566 gold. 16 kr., ktere bo veljal novi zidani most namesto sedanjega zidanega, ima tudi cesarska cestna dnarnica na-se vzeti. Dela vsega tega

početja bojo velike: Cornov graben se bo širji in globokeji naredil, Gruberjev kanal (za 7 čevljev in 3 pavce) znižal, struga Ljubljanice skozi mesto poravnala in tu in tam znižala in pa nov most (le z dvema obokama) napravil. Ker je zgorej rečeno bilo, da stroški z 137,572 gold. se imajo po Cesarjevi volji med deželni zaklad, ljubljansko mesto in posestnike mahú razpartiti, so pretekli četrtek Njih eksc. gosp. deželni poglavar poklicali s predstojniki vred zastopnike ljubljanskega mesta in vseh sosesk, ki imajo na mahú kaj posestva, da bi se po pravici razdelilo tistih 137,572 gold. na tri parte. Gospod deželni poglavar so po posvetovanji z gosp. vodjem cesarskih stavb izrekli, da bi utegnili popolnoma pravično biti, ako deželni zaklad prevzame 76,000 gold., posestniki mahú skupaj 52,126 gld., ljubljansko mesto pa 9436 gold., to je, polovico od tistih stroškov (18,812 gold.), ki jih bo poravnanje Ljubljanice prizadjalo. Znesek, ki zadane mesto, je tako pravičen, da so vsi mestni zastopniki bili z njim zadovoljni in se je začasni gospod mestni predstojnik za to razpartenje Njih ekscelenciji dež. gospod poglavarju zahvalil; tudi župani iz okolice ljubljanske in verhniske so bili z določbo popolnoma zadovoljni, da za vsak oral zemlje na mahu naj vsak posestnik plača 2 gold. v desetih letih. Ker pa so sploh vse imenovane plačila na 10 let razdeljene in je zatega voljo misliti, da se bodo dotične dela še le tudi v 10 letih dokončale, so po modrem nasvetu gospod deželnega poglavarja vsi zbrani zastopniki mestne županije in kmečkih županij v protokolu željo razodeli, naj bise v prid kmetijstvu določene dela v 3 ali 4 letih dodelale, in ker imajo omenjeni deležniki svoje plačilo še le v 10 letih odrajtati, naj bi deželni zaklad pri hranilnici (šparkasi), dunajski banki ali kreditnici potrební dnar na posodo vzel. Ali se bojo že letos omenjene dela začele, ne moremo za gotovo povedati; to pa vemo, da se bojo dela začele z zidanjem mosta in znižanjem Gruberjevega kanala, kteri se bode, kakor smo gori rekli, znižal za 7 čevljev in 3 pavce.

Iz Ljubljane. Nemško-slovenskega dela našega slovnika, kteri bode na veke eden najlepših spominkov rajnega kneza in škofa Wolfa, je natisnjeno sedaj 108 pól do besede „Unterwind“. Naznanjaje to novico moramo očitno razodeti, kar je nam zelo pri sercu in mnogim drugim, kterim je veliko mar za naš slovník, namreč to: naj bi se prodaja slovnika v posameznih vezkih berž ko berž začela. Ko smo mi že od konca to prodajo milostljivemu knezu nasvetovali, ker bi se obširno delo tako lože kupovalo, so nam rekli, da bi sicer to radi storili, pa ker se ne vé, kako dolgo to natiskovanje terpelo bode, se bojé, da bi v tem več naročnikov ne pomerlo in tako bi marsikak iztis utegnil v nič priti. Sedaj ni tega strahu več: delo je že tako pri koncu, da v kakih 10 mescih, če Bog zdravje dá gosp. vredniku, bi utegnil nemško-slovenski del doveršen biti. Ako se ta celi del razdeli v 10 vezkov (Hefte) in vsak mesec en vezek izda, bo celi del razposlan in razprodan ravno ko bode dokončan. To pa bo na obé strani dobro: naročniki si ga bojo lože kupovali in veliko več iztisov se ga bo poprodalo, ker na enkrat za kake bukve več goldinarjev dati marsikterega težko stane, vsaki mesec nekoliko pa tudi nepremožniši zmore; — drugo pa je tudi to, da velik kapital bo morebiti še celo leto mertev ležal, ako se čaka do zadnje čerke — in za Alojzeviše je to gotova zguba. Gotovo so gospodje, kterim po volji slavnega škofa gré o tem beseda, to reč že sami prevdarili; zato ni naš namen jim to še le povedati, ampak le naznaniti, da bojo večini kupcov vstregli, ako to kmali začnó. Kdor pa ima dnarja dovolj, da kupi vse vezke na enkrat, temu se bo tudi njegova želja lahko spolnila. — Vodnikov album je natisnjen; te dni pride, kakor smo za gotovo slišali, že k bukvozezu.

Iz Ljubljane. V vremenske bukve moramo zapisati pretekli petek. Popoldne je začelo germeti in večkrat se je toča vsula; proti večeru sta dež in grom nehala, ponoči do polnoči pa je spet germelo in toča šla. Sicer so take nevihte večidel le tu in tam, cvetni petek pa so bile, kakor se nam od več krajev piše, skor po celi deželi. Da toča ni brez škode bila cvetečim drevesom, je gotovo. „Malotravna če germí, slane več se bati ni“ — pravi sicer vremensk pregovor; ali pa je cvetno nedeljo bilo celó brez slane, ne vemo. Ravno tisto noč, ko je razsajala huda ura, se je na železnici med Prestrankom in Postojno pripetila velika nesreča. Vozovi iz Postojne z vojaškim blagom naloženi in vlečeni od dveh hlaponov so z nasprotnimi pa praznimi vozovi, ki so od Prestranka tudi z dvema hlaponoma priderdrali, terčnili s tako silo, da je nek čez 20 voz strašno poškodovanih; verh pa je nek pripihal kmali potem še en voz iz Postojne in še odzad naletil v poprejšne. Velika sreča je, da razun enega delavca, kterege je mašina do drobca sterla, ni noben drug človek ob življenje prišel.

Iz Ljubljane. P. — V nedeljo 10. t. m. je imela tukajšna katoliška družba rokodelskih pomagačev prav lep in po domače vesel večer. Obe družbeni sobi ste bile polne družbenikov pa tudi drugih podpornikov in prijatlov; toda ni bilo tako, kakor sicer druge večere. Ta večer ste bile te sobi prava živa delavnica polna čverstih, pridnih in veselih rokodelcov. Vsak je imel saboj svoje orodje, in vse je le čakalo svojega ljubega očeta in vodja, čast. gospod dr. Leon-a Vončina-ta, kteremu so hotli verli udje za god domačo predvečernico napraviti. Ko tedaj pridejo gospod vodja, skočijo in udarijo vsi na svoje delo. Kovači kujejo, mizarji žagajo; — čevljarji, krojači, klobučarji, lončarji, kolarji, strugarji itd. vse dela po svoje. Vidi se okoli 20 različnih rokodelstev; še celó bukvtiskar in zvonar sta med njimi. Gospod vodja veselo stermé; starašina družbe pa jim v razsvitljeni in ovenčani sobi podá spisano vošilo, in jih prav lepo in primerno nagovori, — jih zahvaljuje za njih očetovsko skerb, ter se še dalje priporočuje. Gospod vodja prav iskreno odgovoré, jih pohvalijo kakor ljubi oče svoje pridne otroke, jim živo kažejo, kako važna in lepa je ta družba, ktero tudi obljubijo še dalje po svoji moči podperati. — Potem zapojejo pevci prav ginljivo in primerno čveteroglasno pesem. In zopet delavci primejo za delo, in še vse krepkejše jo udarijo, kakor da bi jim bila nova moč šinila v gibčne ude in bi se ne bali nobenega žulja več, ter delajo, dokler jim starašina ne naznani delapusta. In lej, zvon zazvoni in vabi k večerni molitvi. Delavci se odkrijejo, zapojejo sveto večerno pesem „Ave, Maria!“ in odmolijo angeljevo češenje, kakor je navada pri keršanskih, poštenih rokodelcih. Veselo pomenj-kovanje in tudi nekteri gladki govori so potem olepšali še ta večer, kterege gotovo ne bodo pozabili vsi, kteri so bili zraven.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Čedalje bolj pojema upanje, da bi se svetu mir ohranil; Bog ne daj, da bi nam Vélika noč za pirhe ne prinesla žalostne novice, da je miru odkljenkalo! Čedalje jasnije pa prihaja sedaj že tudi diplomaciji, da cesarju Napoleonu ne gré samo za Laško, temuč še tudi za kaj več drugega. Ozrimo se po novicah preteklega tedna, da zvedo, kako stojé danes politične homatije. Že smo povedali svojim bravcom, da angležka vlada je nasvetovala naši vladi čveterere pogoje, pod kterimi bi se utegnil kongres za posvetovanje mirne sprave začeti; naša vlada je poterdila te čveterere pogoje, pa je dostavila še enega. So pa ti peteri pogoji le-ti: 1) Kongres naj določi, kako se ima mir med Avstrijo in Sardinijo tudi za prihodnje čase zagotoviti; 2) papeževe de-

žele imajo vse ptuje armade zapustiti in kongres naj se posvetuje zastran potrebnih prenaredb v vladarstvu laških deželá sploh; 3) pogodbe, ki jih je avstrijska vlada sklenila z nekterimi laškimi vladami se smejo sicer v pretres vzeti, ako tudi druge vlade to s svojimi pogodbami storijo; vendar tega ne dovoli avstrijska vlada, da bi se kdo dotaknil veljave teh pogodb; 4) da bi se stan laških dežel kakor koli premaknil, na to ni misliti; 5) vse velike vlade morajo orožje iz rok položiti, to je, svojo armado na tisto število zmanjšati, kakor jo imajo v mirnih časih. Že pred 14 dni so poslali te predloge do cesarja Napoleona v Pariz, — al nobenega odgovora dosihmal še ni; Napoleon molčí! Le njegov časnik „Moniteur“ je 10. dan t. m. spregovoril; kaj je rekel, se bere v današnjem listu spodej. Od tega, kar je v gori omenjenih peterih pogojih rečeno, ne bo avstrijska vlada ne stopinice odstopila, in gotovo je sedaj, da tudi angležka in pruska vlada ste edine z avstrijsko; kaj o teh pogojih misli rusovska vlada, še ni znano. Sardinska je že odgovorila, da po nobeni ceni ne položi orožja iz rok. Da iz take moke ne bo dobrega kruha, je jasno kot beli dan. Zato se pripravljajo za vojsko kamor koli se ozremo. Na Angležkem delajo strašne priprave na morji; na Parskem, Saksonskem, Virtemberžkem, Hesenskem, Badenskem, Hanoveranskem itd. se sklicujejo vojaki; v Berolinu so nek že sklenili, poleg Rajna postaviti močno armado. Ker se, kakor avstrijska in nemška dežela, tudi Belgija in Holandija boji napada, ste sklenile vzajemno zvezo za varstvo svojih dežel; Švicarji spravljajo armado na noge, da v potrebi bodo varovali neutralnost svojo. Francozi valé čedalje več armade proti Laškemu, in sardinski kralj Viktor Emanuel je 13. dan t. m., ko je ogledoval tisti oddelek turinske armade, ki se je podala na mejo dežele, se poslovil od nje s čudnimi besedami: „da je čas boja že blizo“. Po vsem tem — kaj smemo pričakovati? Če se zraven tega še sliši, da je cesar Napoleon se pred nekimi dnevi podal v svoj bližnji grad Villeneuve l' Etang, eno uro od Pariza, in da tam natihoma in pri zapertih vratih s svojimi najzvestejšimi generali se posvetuje, zemljovide pregleduje in vojsko snuje, kaj smemo drugega pričakovati, kakor da bo tromba vojske kmali svet prestrašila?

— Število pisem se je v našem cesarstvu poslednjih osem let tako pomnožilo, da so jih cesarske pošte v letu 1858 še enkrat toliko prepeljale, kakor v letu 1851. Leta 1858 jih je bilo namreč čez 60 milijonov na pošte danih, leta 1851 komaj 30 milijonov. Kolik je razloček!

Iz Štajarskega. 11. t. m. je bila prva vožnja za poskušnjo po železnici iz Gradca v Koflje.

Iz Českega. Česki plemenitaži (zlahtniki) so poklonili presvitlemu cesarju pismo, v kterem izrekujejo, da so pripravljani domovini, ako pride v nevarnost, „kri in premoženje“ darovati, in da hočejo vladi kadar in kakor koli pomagati in svojo zvestost ohraniti. Ob enem pa so prosili, naj bi Njih Veličanstvo kmalo ustanovili deželne namestovavce.

Iz Italije. Iz Sardinskega. Garibaldi je ogledoval prostovoljce v mestu Cuneo, zapustil je pa to mesto, ko je zvedil, da mu hočejo slovesnosti napraviti.

— Vladen razpis prepoveduje, Piemontezom stopiti v čete prostovoljcev, kterim bo Garibaldi poveljnik.

— Iz Rimskega. Kakor je bilo brati, so imeli sveti Oče 15. t. m. v skrivnem zboru kardinalov ogovor imeti, v kterem bi bili izrekli, da ne spoznajo kongresa. Ali se je to zgodilo ali ne, še časniki niso povedali.

— Iz Napolitanskega. Pruski kralj je prišel 30. marca s kraljico iz Rima v Napol. — Napolitanska armada je tudi že vsa za vojsko pripravljena. Barke bodo pomnožili z dvema linijnima ladijama in 600 novincev za mornarstvo bodo izbrali.